

A IMPORTANCIA DA ESCOLA RURAL

Escola nel conceyo del Franco (c. 1916). Fototeca del "Muséu del Pueblu d'Asturies"

↓ Ágata García Castro

A toda a xente grande y pequena da escola d'Eilao, pol muito que m'enseñastes y el muito que nos rimos.

El nivel de formación dos sous ciudadanos, a importancia que se ye día á educación é lo que distingue a os poblos. Nun los estremen os planes turísticos, nin as autovías, nin os parques hestóricos, nin a riqueza per cápita... todo eso de nada vale sin unhas escolas y unha educación alxeito.

Nas comarcas rurales a educación é mui importante dende el punto de vista social y personal das familias y dos nenos, pero tamén lo é pal desarrollo de muitos conceyos nos qu'el descenso demográfico nos últimos tempos fai que corran el riesgo de desaparecer. Condo zarra úa escola, é el poble todo el que pecha as súas portas, porque quedar sin escola é quedar sin nenos y quedar sin nenos é quedar sin futuro.

El Alto Navia ta sufrindo dende hai anos úa sangría poblacional ben grande, que nos últimos tempos trata d'amañar con subvencióis, planes d'empleo locais tamén subvencionaos y planes turísticos que nun parece que teñan dando ningún bon resultado, porque lonxe de frenar el baxón de xente éste vai a

máis. Quizás porque as Administracións local y rexional tratan de parchiar un mal endémico pal que fain falta medidas que s'arriesguen a mirar pal futuro, qu'outíen máis aló dos cuatro anos que dura unha lexislatura.

Mentras tanto, os poucos habitantes novos que sobreviven na comarca del Alto Navia, as poucas familias con nenos qu'einda viven nél, miran d'esgueira cómo as escolas del C.R.A. Eilao-Sarceda, as últimas escolas rurales que yes quedan, van pouco a pouco pechando. Igual que pecharon xa as qu'había nel vecín conceyo de Pezós.

A hestoria dos C.R.A. ten el sou orixe nel *Programa de Compensación das Desigualdades*, contido na *Ley Orgánica de Desarrollo de la Educación (LODE)*, que nel empezo dos anos oitenta tratóu de virar a po-

A importancia da escola rural

lítica de concentración escolares, implantada cúa *Ley General de Educación* de 1970, que supuxo el peche de moitas escolas nas aldeas máis pequenas con un gran coste social, familiar e personal.

Nel ano 1985 el C.R.A. d'Eilao tía setenta e nove alumnos repartidos polas escolas d'Eirías, Sarzol, Bullaso, Villar, Eilao, Zadamoño, Pastur e A Montaña, pero pouco a pouco todas foron desaparecendo e el C.R.A. restructurouse pasando a chamarse C.R.A. Eilao-Sarceda, nome que conserva na actualidá, condo namáis lo conforman esos dous colexos nos que se reparten menos d'úa docia d'alumnos.

Anque en orixe as condicións d'esas escolas nun eran as máis deseables (a mediaos dos oitenta a escola de Pastur nun tía luz eléctrica, por poñer un exemplo) e aínda hoi deixan abondo que desear, a búa voluntá dos docentes destinaos nelas e el labor das AMPAS, conscientes de lo que yes supoñería a nenos d'entre tres e doce anos viaxar nun autocar camín de Bual máis de vinte kilómetros diarios pra ir e outros tantos pra vir, tán conseguindo manter a flote unha escola enriba da que beila a espada de Damocles dos catro alumnos necesarios pra garantir que siga aberta.

Si ben el medo al peche da escola d'Eilao ta mui presente dende hai catro ou cinco anos, todas as alarmas empezaron a suar el curso pasao condo os traslados por motivos laborales de dúas das familias qu'aportaban máis nenos á escola, xunto al deseo de dalgús padres del conceyo de matricular a os sous fijos en Bual, deixaron el colexo col número mínimo de nenos pra mantelo aberto.

Axina as rencillas locais estouparon e os cruces de cartas al director tomando partido por un ou outro bando empezaron a parecer nos diarios rexionales. D'un lao, os qu'opinan qu'as escolas unitarias que conforman os C.R.A. deberían pechar e hasta esixen a gratuidá de transporte e comedor pra mandar os nenos á escola de Bual, cuestión esta que conseguirían si pechase a escola d'Eilao. Por outro, os padres qu'afirman que sin escola iban plantarse mui moito el seguir vivindo en Eilao, cousa que nun é d'extrañar porque a naide ye gusta vivir nun sitio que nun teña os mínimos servicios públicos esixibles. A dalgús hasta se yes pasa pola cabeza nun escolarizar os nenos hasta que cumplan os seis anos pra evitar-yes os vinte kilómetros de viaxe "e despós xa se verá el que femos".

El Alto Navia ta sufrindo dende hai anos úa sangría poblacional ben grande. Na imaxen, Argul (Pezós)

ASTURPAREDES

Hai padres qu'afirman que sin escola iban plantiarse mui muito el seguir vivindo en Eilao

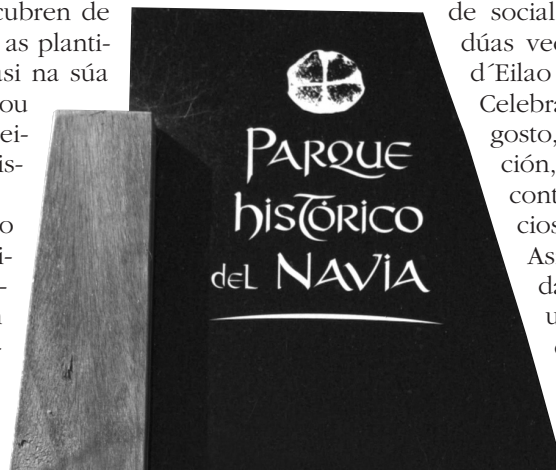
Neste fougo cruzao a escola deixa de verse como unha fonte de riqueza pa todos y non solo pa os maestros con plaza fixa qu'acaban convertidos nunha especie de lastre reaccionario qu'impide el desenvolvemento del territorio. Equivocos asina namáis los pode aclarar el tempo, porque a bon seguro qu'a quen menos ye importa qu'a escola peche ou deixe de pechar é al maestro que ta nela, que, nun debemos pasar por alto, é un funcionario del Estao, con plaza fixa, lo que quer dicir que si nun é ei será noutro lao, pero ten garantizao el trabayo, posiblemente en miyores condicións porque, nun lo esquéizamos, ta cubrindo un posto dos catalogaos como de "difícil desempeño". Y é qu'unque as rencillas locales nos fain muitas veces nun pensar neso, son mui poucos os docentes que cubren de búa gana este tipo de postos y as plantillas dos C.R.A. son cubertas casi na súa totalidá por maestros interinos ou funcionarios de carrera en primeiro destino, qu'en conto poden iscan.

En pouco tempo, si naide lo romedia, os nenos del C.R.A. Eilao-Sarceda aprenderán a contar non na súa escola, senón camín de Bual contando as curvas dos vinte kilómetros da carretera AS-12. Eso nel miyor dos casos, outros antias d'empezar a contar ésas terán que contalas dende Fontes Cabadas, Entrerríos, Pastur

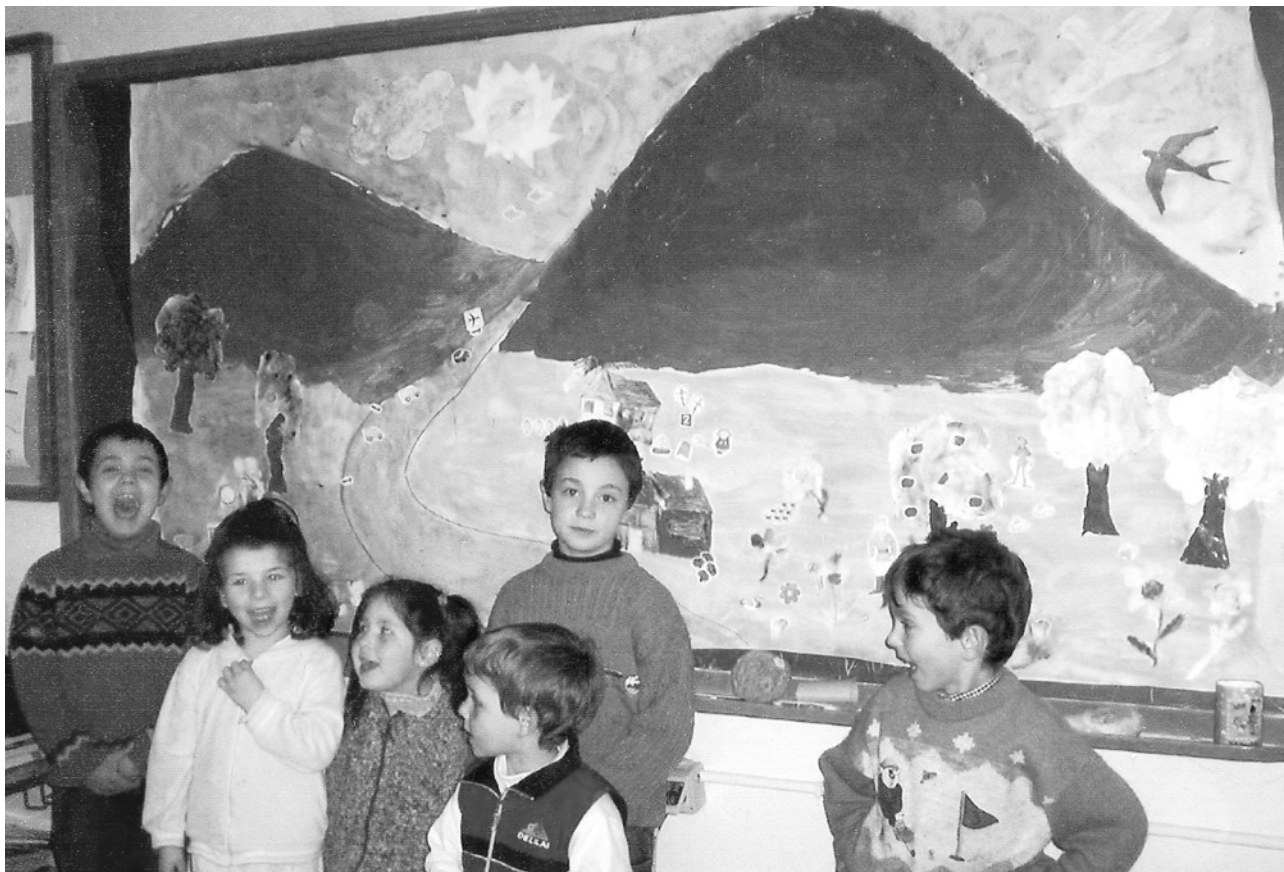
ou A Montaña... ésos ademáis aprenderán a sumar, eso sí, en kilómetros. Nun deixa de ser paradóxico aprender a sumar en kilómetros nun sito unde as distancias se miden en tempo.

Ayíos a todo esto os rapacíos d'Eilao y os de Sarceda van todas a mañás col cabás ás costas camín da escola. Unha furgoneta que fai os servicios de transporte escolar achégalos alí, unde tein tamén servicio de comedor. Condo chegan, ademáis del maestro (nel caso de Sarceda) y a maestra (nel caso d'Eilao) reciben tamén a visita de maestros itinerantes d'inglés, música, relixión y educación física. "Escribe ei qu'unque solicitamos todos os anos un maestro de fala nunca nos lo mandan", apunta a maestra d'Eilao.

Os maestros son conscientes da necesidá de socialización d'estos nenos, por eso dúas veces al mes xúntalos na escola d'Eilao pa fer actividades conxuntas. Celebran unha festa de Navidá, el magosto, el antroido, os cambeos d'estación, etc. Reciben a visita de contactos y fain uso dos poucos servicios qu'el conceyo pode ofreceryes. Asina, d'emparzao col Telecentro da localidá, al qu'os nenos asisten unha vez por semana aprofitando el hora del recreo, celebran el día d'internet y cua colaboración da farmacéutica organizan un almuerzo saludable despós de qu'ela yes esplique os beneficios d'unha dieta sana. Tamén visitan a

De pouco sirven planes turísticos si conceyos como el d'Eilao ven reducidos a nada servicios básicos como a escola

AGATA GARCÍA CASTRO

Os máis pequenos na escola d'Eilao

biblioteca pública, que ten a súa sede nel edificio del Conceyo.

Na escola mostran orgullosos os numarosos diplomas que los acreditan como ganadores de concursos de dibuxo y literarios. A eso hai que sumar os numarosos viaxes y excursiós. Os nenos contan ilusionaos as súas visitas al Xardín botánico de Xixón, al acuario, á Feira de Mostras da Veiga, a Uviéu, á praya de Tapiá, onde dalgún se bañou nel mar por primeira vez... Os máis grandes tamén van de viaxe a Madrid xunto con nenos d'outros C.R.A. da zona, xa que si non sería imposible organizar a actividá. Trátase en definitiva de qu'el feito de vivir en poblos pequenos nun yes negue a estos nenos ningunha posibilidade d'aprendizaxe y socialización. Todas estas actividades son recoyidas nunha revista escolar, "Escola Nova", qu'editan al final del curso y que reparten entre os veciós. "É importante señalar qu'anque muitos s'empañen en decir lo contrario, estos nenos salen perfectamente preparados de cara á E.S.O., y que nel máis dos casos despós estudian el Bachillerato y algúa carreira superior", dícenos a maestra.

Con todo esto, de pouco sirven planes turísticos, ou as portas d'entrada al chamao Parque Histórico del Navia si conceyos como el d'Eilao ven reducidos a nada servicios básicos como a escola ou el consultorio, a nun ser que lo que nos interese seña eso, a Historia, el parque temático del cómo foi y non el hoi y el agora, el outiar el futuro con esperanza, con convencimiento ... Quizáis esto é lo primeiro que té-

ñamos que ter claro, ¿queremos ser úa reserva da Asturias rural ou queremos medrar conservando a nosa esencia, os nosos costumbres, a nosa fala...?

Si nos interesa máis lo primeiro, adelante con elo, acabemos con lo que temos, pechemos el C.R.A. d'Eilao, mandemos os nenos camín de Bual curva vai curva ven pola famosa futura vía rápida pola que supostos miles de turistas van vir deixar os sous cuartos nel brao pa ver a solombra de lo que fomos, pa ler en paneles de polispán cómo eran a nosa cultura, as nosas tradicións, a nosa fala... Pero temos que ter mui claro qu'ésa é úa pita d'ouro da que nun vamos poder comer todos, dalgús terán que baxar pola "vía rápida" pa nun volver subir, como fixeron tantos y tantos antias qu'elos. El atractivo d'un poble ta na súa natureza, na súa hestoria... pero tamén ta nas súas xentes, de pouco sirve el paisaxe sin paisanaxe. Eso é úa natureza morta, un bodegón de frutas podres y lebres mortas, un museo da nada.

Os C.R.A. pode que nun teñan sentido condo as escolas que los forman tán a dous, tres ou cuatro kilómetros, ou miyor dito a cinco, sete ou dez minutos por búa carretera d'úa escola pública máis grande, pero en poblos como Eilao nun son ningún capricho y el número de nenos que van a ellos nun deba ser a patente de curso que manexase ningunha consejería pa decidir si se mantén abertos ou non. Abondaría con qu'un neno, un solo neno decidise seguir indo a ellos pa que se mantuvesen abertos, porque neste país gástanse cuartos en cousas ben menos importantes de lo que lo é a educación.

